

POSTANOWIENIE

Dnia 17 czerwca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie z powództwa Banku [...] S.A. w W.

przeciwko I.Ł.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 17 czerwca 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 7 lutego 2018 r., sygn. akt VI ACa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) przyznaje radcy prawnemu D.G. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] kwotę 7200 zł (siedem tysięcy dwieście), podlegającą podwyższeniu o podatek od towarów i usług (VAT), tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącej w postępowaniu kasacyjnym;**
- 3) nie obciąża skarżącej kosztami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Apelacyjny w [...] zmienił wyrok Sądu Okręgowego w W. częściowo i zasądził od pozwanych M.Ł. i M.P-Ł. solidarnie oraz od I.Ł. na rzecz powoda Banku [...] S.A. w W. kwoty 829 262,48 zł wraz z dalszymi odsetkami umownymi, z tym zastrzeżeniem, że zapłata przez jednego z pozwanych solidarnie lub przez I.Ł. zwalnia pozostałych pozwanych od zapłaty do wysokości dokonanej zapłaty, nadto zastrzegając I.Ł. prawo powołania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności do wartości nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny przy ul. M. [...] we W. oraz do wysokości hipotek obciążających tę nieruchomość na rzecz powoda, a w pozostałej części oddalił apelację pozwanej I.Ł..

Pozwana w skardze kasacyjnej powołała obie podstawy przewidziane w art. 398³ § 1 k.p.c., a we wniosku o przyjęcie tej skargi do rozpoznania wskazała przyczyny objęte art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Istotne zagadnienie prawne dotyczy kwestii, czy w sytuacji udzielenia przez kredytobiorców zabezpieczenia kredytu w wysokości znacznie przewyższającej wartość tego kredytu, w tym ustanowienia hipoteki na nieruchomości dłużników osobistych, umożliwiającej zaspokojenie banku w pełnym zakresie, skierowanie roszczenia przez bank względem dłużników osobistych i dłużnika rzeczowego, może stanowić w stosunku do dłużnika rzeczowego przekroczenie celu społeczno-gospodarczego udzielonego zabezpieczenia, a zatem stanowić nadużycie prawa podmiotowego przez bank w świetle art. 5 k.c. Oczywista zasadność skargi wynika z rażącego naruszenia art. 65 § 2 k.c. przez przyjęcie wykładni literalnej umowy kredytowej i nieuwzględnienie zamiaru stron, treści negocjacji prowadzonych przez strony przed zawarciem umowy oraz zachowania stron po zawarciu umowy przy wykładni postanowień umów dotyczących charakteru i czasu trwania zabezpieczenia na nieruchomości należącej do pozwanej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została jako nadzwyczajny środek prawny, służący od prawomocnych orzeczeń, którego celem jest ochrona interesu publicznego, polegającego na ujednoczeniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Założenie to może być zrealizowane jedynie poprzez powołanie i uzasadnienie istnienia co najmniej jednej z przesłanek wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Nie jest rolą Sądu Najwyższego, nie będącego trzecią instancją sądową, korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej sprawie, nawet gdyby w rzeczywistości miały one miejsce. Sąd Najwyższy bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie przez skarżącego istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym.

Przedstawienie we wniosku przesłanki występowania istotnego zagadnienia prawnego obliguje skarżącego do sformułowania tego zagadnienia oraz przedstawienia odrębnej, pogłębionej analizy prawnej, wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi do rozpoznania (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01 OSNC 2002, Nr 12, poz. 151, z dnia 23 listopada 2010 r., II CSK 344/10, niepubl.). Wymaga to przytoczenia argumentów wskazujących na rozbieżne oceny prawne lub możliwość takich ocen w kontekście przepisów prawnych, w związku z którymi zagadnienie zostało sformułowane. Powinno ono odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, natomiast nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia. Jednocześnie rzeczą skarżącego jest wykazanie, że rozstrzygnięcie zagadnienia jest konieczne dla rozpoznania sprawy oraz innych podobnych spraw.

Przedstawienie tej przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania nie odpowiada powyższym wymaganiom. Sformułowana w skardze kwestia sprowadza się do wniosku o wskazanie przez Sąd Najwyższy wytycznych koniecznych dla

rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy, a nie o wyjaśnienie zagadnienia prawnego o szerszym znaczeniu. Nawet gdyby przyjąć, że samo sformułowane przez skarżącą zagadnienie może mieć charakter ogólny pomimo odniesienia do konkretnych okoliczności niniejszej sprawy, przedstawiona we wniosku argumentacja zmierza wyłącznie do polemiki z rozstrzygnięciem Sądu Apelacyjnego, który uznał, że w okolicznościach sprawy nie było podstaw do zastosowania art. 5 k.c. w stosunku do roszczenia powodowego banku przeciwko pozwanej dłużniczce rzeczowej. Przedstawione zagadnienie nie jest także relewantne dla rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy w tym sensie, że Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia nie wykluczył możliwości zastosowania art. 5 k.c. w odniesieniu do roszczenia banku przeciwko dłużnikowi rzeczowemu, w sytuacji, gdy zabezpieczenie kredytu na majątku dłużników osobistych przewyższa wartość kredytu. Uznał natomiast, że w niniejszej sprawie nie wykazano szczególnych okoliczności, które mogłyby pozwolić na zakwalifikowanie takiego działania jako nadużycia prawa. Ponadto, z treści zaskarżonego orzeczenia wynika, że na tym etapie postępowania nie było jeszcze wiadomo, czy bank uzyska pełne zaspokojenie z innych zabezpieczeń kredytu. Sformułowane przez skarżącą zagadnienie odnosi się do sytuacji, gdy zabezpieczenia na majątku dłużników osobistych umożliwiają zaspokojenie wierzyciela w pełnym zakresie.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przyczynie oczywistej jej zasadności wymaga od skarżącego wykazania, że zaskarżone orzeczenie zapadło z oczywistym, rażącym naruszeniem przepisów prawa lub podstawowych zasad prawa, widocznym od razu, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby głębszej analizy i dłuższych dociekań. Naruszenie prawa powinno mieć charakter szczególny i kwalifikowany (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49; z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, niepubl.; z dnia 23 listopada 2010 r., III UK 10/11, niepubl.). Nie spełnia przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania jedynie powołanie naruszenia konkretnego przepisu prawa, ale sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście

nieprawidłowego rozstrzygnięcia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004, nr 13, poz. 230; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 38/06, niepubl.; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, niepubl.).

Analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie pozwala także na stwierdzenie, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Wynik badania wniosku i jego argumentacji, na tle podstawy skargi kasacyjnej oraz motywów zaskarżonego wyroku, nie prowadzi do oceny, że zaskarżone orzeczenie stanowi konsekwencję jaskrawych błędów w zakresie wykładni lub zastosowania prawa, które współkształtowały jego treść. Skarżąca oczywistej zasadności skargi upatruje w naruszeniu przez Sąd Apelacyjny art. 65 § 2 k.c. poprzez przyjęcie literalnej wykładni umowy kredytowej i nieuwzględnienie w szczególności treści negocjacji prowadzonych przez strony przed zawarciem umowy, w trakcie których podnoszono kwestię tymczasowego charakteru zabezpieczenia na nieruchomości pozwanej, która jednak nie została ostatecznie ujęta w treści zawartej umowy. Wbrew twierdzeniom skarżącej, z treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że Sądy meriti wzięły pod uwagę także wskazane przez skarżącą okoliczności, przyjęły jednak, że zgodną wolę stron oddaje tekst dokumentu umowy. Sam fakt, że wynik dokonanej przez te Sądy wykładni umowy nie doprowadził do uwzględnienia stanowiska pozwanej o czasowym charakterze zabezpieczenia hipotecznego na jej nieruchomości, nie wystarcza do przyjęcia, że doszło do rażącego naruszenia reguł wykładni umów przewidzianych w art. 65 § 2 k.c., które świadczyłyby o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

W postępowaniu przed Sądem drugiej instancji nie doszło do nieważności postępowania, której przyczyny Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę z urzędu, stosownie do art. 398¹³ § 1 k.p.c.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, o kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnął w oparciu o zasadę słuszności uwzględniając okoliczności sprawy, w szczególności sytuację materialną pozwanej (art. 102 w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c.).

jw